

Motvind Trøndelag 30.01.2024

Høringsuttalelse fra Motvind Trøndelag

Regjeringen har invitert til regionale innspillmøter om stortingsmeldinger for klima og naturmangfold, og har høringsfrist på dette 30.01.2024. Motvind Trøndelag takker for denne muligheten, og leverer her en kort uttalelse. Motvind Trøndelag er regionlaget til Motvind Norge. Vi er en demokratisk naturvernorganisasjon som oppsto gjennom reaksjoner hos befolkningen rundt omkring i landet da vindkraftutbyggingen skjøt fart i 2019. I Motvind Norge er det pr i dag over 18400 betalende medlemmer, i Trøndelag 2240. Vi er en meget seriøs organisasjon, selv om media gjerne beskriver oss som noe annet. Motvind Norge har ganske jamn kjønnsfordeling (litt flere menn enn kvinner). To tredeler av medlemsmassen er mellom 40 og 69 år.

Her kommer noen korte svar relatert til spørsmålene som er framlagt ved høringen (<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/regionale-innspillmoter-om-stortingsmeldinger-for-klima-og-naturmangfold/id3014889/>).

I stortingsmeldingene om klima og natur som skal komme forventer vi klare tiltak for å nå klimamålene (lavutslippssamfunnet) og for å ha stanset naturtapet.

Tiltakene må være innen kunnskap/motivasjon (adferdsendring), lovverk/forbud (pisk) og støtte/økonomi (gulrot):

- Grundige opplysnings- og motivasjonstiltak overfor befolkningen for å ta vare på naturen og redusere klimagassutslippene. (Innsikt endrer adferd)
- Tydeligere lovverk både for klima og natur, samt oppfølging av lovverket. (Pisk).
- Rettferdige støtteordninger for omstilling til lavutslipp og for stopp av naturforbruk. (Gulrot.)

Lovverket må oppdateres. Lovverk på arealplanlegging og transportplanlegging, skog/jordbruk/landbruk og på sjø/havbruk er ikke «naturvennlig» i dag. Naturhensyn må innarbeides i lovverket. Klimatiltak må inn i lovverket, kanskje som en egen klimatiltaks-lov.

Oppfølgingen av lovverket er for svak. Det trengs forbedringer og systemer for oppfølging. Statsforvalteren må få en sterkere rolle både faglig og som kontrollorgan. Kommunene har altfor lite ressurser og trenger naturfaglig og klimafaglig kompetanse.

Miljøverndepartementet må gjenopprettes og få større tyngde enn nå. «Grønn bok» og «inkludering av miljø i alle sektorer» holder ikke. Landet trenger et sterkt departement innen naturforvaltning. Og det må skifte tilbake til det opprinnelige navnet Miljøverndepartementet.

Naturkartlegging må intensiveres. Den må organiseres troverdig og gjøres av universiteter eller andre frittstående, uavhengig av utbyggere.

Grunnleggende opplæring av befolkningen (både grunneiere og alle innbyggere) om verdien av natur og problemene med ødeleggelse er nødvendig for å motivere til felles innsats og skape forståelse for restriksjoner, både når det gjelder natur og klima. Støtteordninger og tilskuddsordninger er nødvendig for å bidra til rask endring.

Det er gode hovedanbefalinger i 2050-utvalgets NOU, og alle bør følges opp. Hvis vi skal peke på prioritering vil vi framheve at klimameldingen bør prioritere å følge opp (fra listen): *all politikk og alle beslutninger må ta utgangspunkt i at alle ressurser er knappe, at arealpolitikken må begrense tap av natur og bidra til bevaring av naturens karbonlagre, samt at klimagassutslipp i Norge må være fjernet for godt innen 2050.*

Hovedgrepet for å redusere utslippene fra Norge er selvfølgelig å bremse olje- og gassutvinningen, og stoppe videre utbygging på denne utslippssektoren. Dessuten å stanse alle naturinngrep som medfører klimagassutslipp. Vår natur og vårt jordsmonn er det aller viktigste systemet for karbonlagring.

Rettferdighet i omstillingen er viktig både i tid og rom, både med tanke på de som kommer etter oss, og for alle steder i landet og på kloden. Den korte versjonen og den varige løsningen er å redusere forbruket av varer, av areal/natur og av energi. Da reduseres den totale belastningen på landet og kloden.

Norge er et av verdens rikeste land og bør bidra til at tap av natur i andre land minsker, gjennom både politisk og økonomisk støtte. Norsk forbruk av andre lands areal og deres klimagassutlipp skapes gjennom at vi handler stort internasjonalt, og ikke er tilstrekkelig selvforsynt. Når vi blir mer selvforsynt og minsker langreist forbruk bidrar vi til reduserte klimagassutslipp og redusert naturforbruk i andre land. Energiutbygging i Norge er noe av det mest naturskadelige som har skjedd de siste årene. Sånn kan det ikke fortsette. Derfor må Norge skape forståelse for at norsk energi ikke kan «redde» Europa. Vi kan ikke fortsette å bygge ned norsk natur for at Europa skal få mer kraft fra oss. Det er nok nå. Internasjonale avtaler er viktig og Naturavtalen må følges opp. Først og fremst må Norge gjøre en grundig og troverdig jobb selv. Vi kan ikke vente at andre land følge avtalen hvis vi ikke gjør det i Norge, verdens rikeste land.

Ved høringen spør departementet om hvordan klimapolitikken må innrettes for å ha legitimitet og aksept i samfunnet. Dette er et svært viktig spørsmål som vi har erfaringer rundt. Vi opplever dessverre at det er en manglende tillitt til styrende myndigheter og topp-politikere som følge av svakheter i beslutningssystemer og at befolkningen ikke har blitt tatt hensyn til når de har ønsket å ta vare på natur eller bomiljø. Vi har erfart lovbrudd i arealforvaltningen og brudd på innbyggernes rettigheter som ikke tas alvorlig av myndighetene. Problemer innen folkehelse har kommet som følge av vindkraftutbyggingene. At menneskerettigheter for urfolk brytes i vårt land i 2024 gir klart tillitskrise (Fosensaken). Dette er ikke det Norge vi ønsker å være. Disse erfaringene har skapt et problem for tillitt, legitimitet og aksept for endringer. Vi har erfart at vindkraftutbygging med sine prosesser og forvaltningspraksis truer den sosiale bærekraften. Tap av tillit til forvaltningen og politiske beslutninger er alvorlig. Dette tillitstapet kan ødelegge for en bred folkelig støtte til klimatiltak.

Nedenfor følger teksten som ble framført på 3 minutter under høringen i Trondheim 29.01.24 av vårt styremedlem Ole Mathias Arntsen. Den er en del av vår høringsuttalelse.

Mitt navn er Ole Arntsen og jeg representerer Motvind Trøndelag. Ikke overraskende er det da også natur og vindkraft dette innlegget skal dreie seg om. For gjennom de siste årene har vi sett en storstilt utbygging av natur til fordel for vindkraft. Omfanget konkretisert til tall varierer voldsomt ut ifra hvem du spør. Ut fra NVE blir det et estimat på cirka 600 kvadratkilometer. Tar vi med området som totalt sett blir dominert av vindkrafta må dette tallet mangedobles. Det er et ukontroversielt utsagn.

Norge har altså valgt å sette nesten samtlige av disse 100-200 meter høye turbintårnene i naturen vår. Det er misvisende å prate om en klimakrise, det dekker bare halve bildet. Vi har en klima- og naturkrise. Når vi nå endelig gjør grep for klimaet, og velger å gjøre det på bekostning av naturen mener vi det blir å gjøre både oss og våre etterkommere en gedigen bjørnetjeneste.

Men her står vi altså i dag. 600 til flere tusen kvadratkilometer natur, avhengig av hvem du spør, er allerede ødelagt. I aller beste fall har det gitt oss 15 TWh kraft. Nå prates det om at nye 40 TWh snarlig skal bygges ut, hvor vindkraft på land igjen skal spille en stor rolle. I de nye vindprosjektene som allerede er kommet fram i dagens lys, ser vi at det fortsatt er i fri natur det skal bygges.

Vår klare anbefaling til deg Eriksen/Syrstad, er at dette bør kategorisk avvises. Folks tillit er tynnslett. Utbygger får selv velge konsulentfirma, folkeretten brytes, natur ødelegges og livskvalitet forringes. Utbyggerne kan skryte så mye de vil om hvor skånsomt de bygger, men vi mener det sier seg selv, at når man setter dusinvis av roterende Tyholtårn i marka, pluss infrastruktur, ja da er det naturen i det område som er den soleklare taperen. Det har vi rett og slett ikke råd til lenger. Norsk vindkraft kalles kanskje fornybar, men når det plasseres i den begrensede ressursen som inngrepsfri natur er, ja da blir det direkte misvisende å kalle det bærekraftig.

Så, Eriksen. Nå skal jeg være ærlig, og jeg håper det ikke blir ubehagelig. Absolutt alle som har innehatt din ministerpost har i varierende grad sviktet den norske naturen. Dette vil prege ettermælet deres i fremtiden, om de i det hele tatt huskes. I lys av NOU-en du fikk i oktober, som var veldig bra, og de siste artiklene til NRK, sitter du på mer informasjon enn dine forgjengere. Vi ber deg innstendig om å la naturen få slippe mer vindkraft. Uansett tiltak fra utbygger så er det brutale inngrep med naturen som taper. Vi utfordrer deg også til å konsekvent bruke klima og naturkrisen som begrep, ikke bare klimakrisen. Det gir et mye bedre bilde av den realiteten vi står i. Da vil du kanskje også selv høre hvor feil det blir, hvis du en dag står og sier at vi skal bygge ned Norges nest største villmark for Davvi Vindkraftanlegg, i klimaet og naturens navn.

Du har bare innehatt ministerposten i 3mnd. Vi velger å tro at disse møtene er startskuddet på den handlekraften som desperat trengs. At du blir en minister det er verd å huske. Vi velger å være forsiktig positive med tanke på fremtiden.

Takk.